

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2018 r. w Lublinie

sprawy I. B. oraz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji I. B. oraz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 maja 2017 r. sygn. akt VIII U 713/15

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i ustala, że I. B. od dnia (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. i I. B. po 1830 (tysiąc osiemset trzydzieści) tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Krystyna Smaga Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

Sygn. akt III AUa 772/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że I. B. nie podlega jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z o.o. w L. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym,

chorobowemu i wypadkowemu od dnia(...). Powołując się na art. 83 § 1 k.c. i art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016 poz.963) Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że umowa o pracę została zawarta między stronami dla pozorów.

Odwołanie od tej decyzji złożyli I. B.oraz płatnik (...) Spółka z o.o. Wnieśli o jej zmianę i stwierdzenie, że ubezpieczona I. B.podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z o.o.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy domagał się oddalenia obu odwołań.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołania.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących podstawach faktycznych i rozważaniach prawnych.

R. S.prowadzi pozarolniczą działalność jako osoba fizyczna prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...)R. S.w L. od 2005 r. oraz (...) spółkę z o.o. z siedzibą w L., od 2008 r. W spółce (...) jest jedynym współnikiem oraz Prezesem Zarządu. Obie firmy działają w tej samej branży. Ponadto wnioskodawca jest zaangażowany w inne formy działalności gospodarczej i społecznej m.in. w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą jako startupy. (...) spółka z o.o. została utworzona przez wnioskodawcę w celu pozyskania inwestorów zewnętrznych dla realizacji zamierzeń, które nie były możliwe do zrealizowania w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez osobę fizyczną. Obie formy aktywności zarobkowej wnioskodawca nadal prowadzi, choć odnotowuje ujemny wynik finansowy.

I. B.ukończyła w 2006 r. Wyższą Szkołę (...) w Ł., Wydział (...), na kierunku(...). Od 1 lipca 2006 r. współpracowała z firmą (...) na podstawie umowy zlecenia, następnie na podstawie umowy o dzieło. W dniu 3 listopada 2006 r. zawarła z tą firmą umowę o pracę, na podstawie której została zatrudniona w wymiarze pełnego etatu na stanowisku referenta. Umowę zawarto na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w kwocie 1 300 złotych miesięcznie plus premie, dodatki na zasadach określanych w załącznikach do umowy. W zakresie jej obowiązków leżała współpraca z instytucjami i zewnętrznym wsparciem księgowym przygotowanie i konsolidowanie comiesięcznych dokumentów rozliczeniowych i księgowych – przekazywanie je do głównej księgowej, kontrola i aktualizacja dokumentów formalnych, przygotowanie wniosków, zarządzanie ubezpieczeniami mienia firmy – współpraca z instytucjami, współpraca z bankami – wypełnianie wniosków kredytowych, leasingowych, nadzór nad obiegiem dokumentacji, archiwizacja, zabezpieczenie przed dostępem osób trzecich, niszczenie dokumentacji niejawnej, obsługa korespondencji, rejestracja i monitorowanie wszystkich dokumentów przychodzących tj. faktury, pisma, listy, logistyka zaopatrzenia, planowanie poziomu zapasów materiałów eksploatacyjnych firmy, analiza ofert i wybór dostawców oraz organizacja spotkań i wyjazdów integracyjnych. W dniu 2 listopada 2007 r. aneksem do umowy o pracę przeniesiono wnioskodawczynię na stanowisko starszego referenta i do zakresu obowiązków doszły jej czynności związane z prowadzeniem akt osobowych pracowników, przygotowywanie umów z pracownikami w oparciu o kodeks pracy oraz wytyczne przedsiębiorcy, bieżąca obsługa pracowników; sporządzanie zaświadczeń, świadectw pracy, wystawianie skierowań na badania lekarskie i szkolenia bhp, prowadzenie kart urlopowych, organizacja kursów i szkoleń dla personelu (w tym rozpoznawanie potrzeb szkoleniowych), dokonywanie formalności związanych z delegowaniem pracowników na szkolenia, prowadzenie dokumentacji szkoleniowej, podpisywanie umów z instytucjami oraz sporządzanie lity płac, rozliczanie pracowników z liczby godzin, zarządzanie zwolnieniami lekarskimi, naliczanie wynagrodzeń za czas choroby, rozliczanie delegacji oraz przygotowywanie rocznych PIT-ów. Aneksem tym zostało również podwyższone wynagrodzenie skarżącej do kwoty 1430 zł brutto miesięcznie. Kolejnym aneksem, zawartym w dniu 1 października 2010 r.I. S. dostała angaż na stanowisko kierownika ds. administracyjnych, z wynagrodzeniem w kwocie 1916 zł miesięcznie. Do jej obowiązków dodano wówczas: realizację przelewów wobec pracowników, dostawców i podwykonawców, przygotowanie prognoz i zestawień finansowych, analiza przychodów i kosztów, przygotowanie budżetów, podsumowanie kwartałów, zarządzanie wartościami niematerialnymi i prawnymi (wycena (...) według ceny nabycia bądź kosztów wytworzenia), tworzenie baz danych do wytwarzania (...) oraz rozliczanie projektów unijnych. W trakcie trwania umowy o pracę z (...)wnioskodawczyni uczestniczyła w szkoleniach

M. (2006-2007), szkoleniu z zakresu zarządzania projektami (2007) oraz ukończyła kurs dla kandydatów na księgowego zakończony certyfikatem, uzyskując kwalifikacje księgowego.

Od dnia 13 sierpnia 2012 r. do dnia 3 stycznia 2013 r. przebywała na zasiłku chorobowym, zaś od dnia 4 stycznia 2013 r. do dnia 2 stycznia 2014 r. na zasiłku macierzyńskim, po zakończeniu którego powróciła do pracy w (...). Aneksiem z dnia 3 stycznia 2014 r. podniesiono wnioskodawczyni wynagrodzenie zasadnicze do kwoty 2347 złotych miesięcznie, bez zmiany stanowiska czy zakresu obowiązków .

Dnia 9 października 2014 r. wnioskodawczyni zgłosiła się na wizytę lekarską, w czasie której stwierdzono u niej ciążę w 5/6 tygodniu. W dniu 31 października 2014 roku I. B. zawarła pracodawcą (...) R. S. porozumienie w sprawie rozwiązania umowy o pracę . W dniu (...) wnioskodawczyni podpisała umowę o pracę ze spółką z o. o. (...) z siedzibą w L., którą ustalono zatrudnienie wnioskodawczyni na czas nieokreślony na stanowisku dyrektora ds. administracji, kadr i finansów w wymiarze pełnego etatu, z wynagrodzeniem w kwocie 7081 złotych plus premie i dodatki na zasadach i warunkach określonych w „zasadach premiowania pracowników (...)” stanowiących załącznik do umowy.

Pisemny zakres obowiązków na stanowisku dyrektora ds. administracyjnych, kadr i finansów wskazywał, że do jej obowiązków należały: nadzór nad sprawami gospodarczymi, inwestycjami oraz koordynacja pracą podległych działów (działu administracyjnego, kadrowego, finansowo – księgowego), nadzór nad całą dokumentacją firmy, organizacja sprawnej pracy biura poprzez tworzenie i nadzór nad przestrzeganiem odpowiednich procedur obowiązujących w firmie, nadzór zaopatrzenia biura oraz zatwierdzenie wydatków na niezbędne materiały biurowe, urządzenia i wyposażenie firmy, dbanie o optymalizację procesów i kosztów zarządzania majątkiem firmy, nadzór, kontrola i planowanie wszystkich prac związanych z zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie: realizacja polityki personalnej, nadzór nad prawidłowym stosowaniem przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, przygotowywanie danych i dokumentów finansowych, zarządzanie zespołem pracowników, implementacja nowoczesnego narzędzia (...) – ocen pracowniczych, szkoleń, systemów wynagrodzeń oraz odpowiedzialność za planowanie i nadzorowanie procesami rekrutacji i szkoleń, negocjowanie warunków współpracy i podpisywanie umów z firmami zewnętrznymi, ustalanie harmonogramu i nadzór nad wykonaniem prac, wsparcie w procesach audytowych, budowanie pozytywnego wizerunku pracodawcy, nadzór nad przygotowaniem (skonsolidowaniem) sprawozdań finansowych oraz raportów, nadzór nad przygotowaniem rocznego budżetu i planów wieloletnich oraz kontrolowanie ich realizacji, kontakty i współpraca z audytorem, bankami, firmami ubezpieczeniowymi, inwestorami oraz organami podatkowymi.

W dniu 1 października 2014 r. pomiędzy R. S. jako prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) w L. a (...) spółką z o.o. w L., reprezentowaną przez wiceprezesa J. P. została zawarta umowa współpracy, na mocy której spółka (...) zobowiązała się do świadczenia na rzecz (...) kompleksowych usług administracyjnych, kadrowych i finansowych. Strony ustaliły cenę jednego dnia świadczenia usług przez (...) na rzecz (...) na kwotę 500 złotych netto.

W okresie zatrudnienia w firmie (...) wnioskodawczyni była odpowiedzialna za całość dokumentacji administracyjno – kadrowej i finansowej w (...)i spółce z o. o. (...), wykonując na rzecz spółki (...) przelewy na rzecz pracowników, podwykonawców oraz kontrahentów(...), kontaktowała się z zewnętrznymi wsparciem księgowym w zakresie tej spółki, była kierownikiem realizowanych projektów w obu firmach, kontrolowała wykonywanie projektów, rozliczała projekty, kontaktowała się z bankami, urzędami. Po dniu 3 listopada 2015 roku wnioskodawczyni w zakresie obowiązków pracowniczych wykonywała faktycznie te same czynności, które realizowała uprzednio na rzecz dwóch podmiotów w (...)i w(...). Zajmowała się dwiema firmami w organizowaniu, administracji, kadrach i finansach. Spółka (...) zatrudniała w tym czasie dwie osoby – P. S. – przełożonego wnioskodawczyni za wynagrodzeniem na poziomie minimalnego wynagrodzenia oraz J. K., która przebywała na urlopie macierzyńskim. Sprawami z zakresu księgowości w obu firmach wnioskodawcy zajmowały się firmy zewnętrzne.

Od dnia 12 grudnia 2014 r. wnioskodawczyni przebywała na zwolnieniu lekarskim do dnia urodzenia dziecka w dniu (...), następnie na rocznym urlopie macierzyńskim do dnia 22 maja 2016 r., urlopie wypoczynkowym i po krótkim okresie pracy ponownie na 6 miesięcznym zasiłku chorobowym i świadczeniu rehabilitacyjnym. W tym czasie sprawy administracji, kadr i finansów realizowane były przez stażystów, których spółka miała obowiązek zatrudnić w ramach

realizowanych projektów dofinansowanych z dotacji unijnych. Na stanowisko dyrektora ds. administracji, kadr i finansów w czasie wielomiesięcznej nieobecności wnioskodawczynie nikt nie został zatrudniony. Obecnie firma (...) spółka z o.o. za wyjątkiem pracownika przebywającego na urlopie wychowawczym nie zatrudnia innych osób, ma trudności finansowe.

Sąd w części uznał za wiarygodne dowody z zeznań wnioskodawców R. S. i (...). Jako niewiarygodne, bo nielogiczne i niespójne, ocenił zeznania wymienionych, w których wskazywali, że I. B. faktycznie realizowała postanowienia umowy o pracę z dnia (...) jako dyrektor ds. administracji, kadr i finansów, a także w zakresie motywów jej zawarcia. Zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawczynie, realizowanych faktycznie przed dniem (...) i po tej dacie, niczym się nie różnił. Wnioskodawczynie nie wskazała żadnych nowych kompetencji, czy obowiązków jakie zyskała w związku z przejściem do innej firmy, podczas gdy R. S. wskazywał, że spółka (...) rozwijała się wówczas w takim tempie, że konieczne było zatrudnienie pracownika, który zajmie się prowadzeniem w spółce spraw administracyjno – biurowych w pełnym wymiarze. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie, jakoby do jej zadań jako dyrektora należał nadzór nad pracownikami. Spółka - poza wiceprezesem - nie zatrudniała wówczas innych pracowników. Nie zatrudniała również stażystów, czy pracowników, gdyż jak sama zeznała wcześniej nikogo nie przyjęła w tym czasie do pracy, a firmy korzystające z dotacji unijnych miały obowiązek przyjęcia na staż stażystów, zatem w tej mierze wnioskodawczynie nie miała żadnych kompetencji. Zdaniem Sądu zmienność zeznań wnioskodawczynie wynikała z potrzeby dopasowania materiału dowodowego do aktualnych wyników i potrzeb postępowania dowodowego.

Sąd wskazał również na dysproporcję pomiędzy wynagrodzeniem wiceprezesa spółki – przełożonego wnioskodawczynie, mającego wynagrodzenie na poziomie minimalnego wynagrodzenia a wynagrodzeniem wnioskodawczynie w kwocie 7081 zł. Z kolei osoby realizujące umowy o dzieło czy zlecenia ponosiły odpowiedzialność z tytułu tych umów, co nie wymagało nadzoru wnioskodawczynie, a wykonane dzieło, czy zlecenie było odbierane przez inne osoby. Za całkowicie nieprzekonujące Sąd Okręgowy uznał twierdzenia wnioskodawcy, że jego zamiarem od samego początku powołania spółki z o.o. (...) w 2008 r. było przejęcie całości działalności i pracowników firmy (...) przez powstałą spółkę i zatrudnienie wnioskodawczynie miało wynikać z realizacji tych zamierzeń. Do realizacji tych planów nie tylko nie doszło przez 9 lat, ale nastąpiło znaczne ograniczenie działalności spółki (...). Obie firmy (...) i (...) miały ujemny wynik finansowy, nastąpiło ograniczenie zatrudnienia, również P. S. przestał być pracownikiem Spółki. Co więcej, sam wnioskodawca przyznał, że starał się o pozyskania dotacji na dwa podmioty gospodarcze, co w przypadku otrzymania takich dotacji wyklucza wygaszenie działalności.

Za niewiarygodne uznał Sąd przesłanki stworzenia nowego stanowiska pracy dla wnioskodawczynie, gdyż nie nastąpiło zwiększenie zakresu działalności spółki. W tym czasie Spółka zatrudniała na podstawie umowy o pracę jedynie R. S. oraz przebywającą na urlopie macierzyńskim J. K.. W ocenie Sądu Okręgowego nie było przeszkód, aby sprawy kadrowe, finansowe i administracyjne prowadziła w dalszym ciągu wnioskodawczynie z pozycji pracownika (...), jak dotychczas. Na miejsce nieobecnej przez wiele miesięcy, tj. od połowy grudnia 2014 r. do co najmniej maja 2016 r. R. S. nikogo nie zatrudnił, a twierdzeniom o 3 letnim cyklu przygotowawczym pracownika Sąd I instancji nie da wiary mając na uwadze uprzednią wielomiesięczną nieobecność wnioskodawczynie w pracy w związku ze zwolnieniem lekarskim i urlopem macierzyńskim na pierwsze dziecko.

Zeznania wnioskodawczynie w zakresie zmiany pracodawcy Sąd ocenił jako nielogiczne, skoro zeznała, że nadal wykonywała prace na rzecz (...), nie będąc już jej pracownikiem, a na rzecz (...) takie, jakie wykonywała uprzednio jako pracownik (...). Tym bardziej nie było logicznego wytłumaczenia dla przeniesienia wnioskodawczynie z jednej firmy do drugiej.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków A. S. (częściowo), P. O., E. W. i J. P. – co do okoliczności faktycznych. Świadcowie z pewnością współpracowali z odwołującą – była ona przez szereg lat pracownikiem obsługującym dwie firmy brata R. S.. W żadnym stopniu zeznania te jednak nie potwierdzały okoliczności związanych z przejściem wnioskodawczynie do pracy w spółce (...) znacznym zwiększeniem jej kompetencji i zakresu obowiązków w stosunku do okresu zatrudnienia w (...), uzasadniających tak znaczne podwyższenie jej wynagrodzenia tym bardziej, jeśli zważy się

na treść zeznań P. O., który opisał szeroki zakres obowiązków wnioskodawczynie, jakie na rzecz firmy (...) realizowała w czasie jej zatrudnienia w (...).

Natomiast za nieprzekonujące Sąd uznał twierdzenia świadka A. S. o przechodzeniu pracowników z firmy(...)do spółki (...). Ani świadek, ani odwołujący nie wskazali danych tych pracowników celem zweryfikowania tych okoliczności. Nie przekonują też twierdzenia świadka o informowaniu jej przez wnioskodawczynię o zamiarze jej przejścia do Spółki (...) od samego początku współpracy z (...), bowiem jak wynika z zeznań wnioskodawczynie jej zatrudnianie miało być uwarunkowane zwiększeniem jej kwalifikacji i „wykazaniem się w pracy” w 2014 r., a rozmowy na temat jej przejścia miały być prowadzone dopiero w 2014 r.

Odnosząc się natomiast do wiarygodności i mocy dowodowej dowodów ze zgromadzonych dokumentów Sąd Okręgowy wskazał, że co do zasady stanowiły one wiarygodny materiał dowodowy, ich autentyczność i prawdziwość nie została skutecznie podważona w toku postępowania i nie wzbudziła wątpliwości Sądu. Jednakże w odniesieniu do umowy o pracę z dnia 3 listopada 2015 r., akt osobowych za okres zatrudnienia wnioskodawczynie w spornym okresie, dokumenty te stanowiły wyłącznie dowód tego, że strony złożyły oświadczenia o wskazanych w dokumentach treściach. Dokumenty te nie mogą same przez się być dowodem na okoliczność, że czynności wykonywane przez wnioskodawczynię nosiły cechy stosunku pracy. Podobnie Sąd ocenił dokumenty w postaci zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy danego rodzaju i listy obecności. Sam fakt sporządzenia przez strony umowy o pracę, sporządzenia dokumentów pracowniczych nie przesądza o konieczności uznania, iż strony nawiązały faktycznie stosunek pracy realizowany zgodnie z wymogami art. 22 k.p.

W ocenie Sądu złożone przez płatnika faktury VAT, korespondencja mailowa i rozliczenia podpisane przez wnioskodawczynię nic nie wnoszą do sprawy i nie są dowodem na okoliczność wykonywania przez nią pracy. Na podstawie tych faktur nie można ocenić, czy wymieniona faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika jako pracownik spółki, skoro te same czynności realizowała wnioskodawczynie także uprzednio jako pracownik (...), a tym bardziej nie można wykazać, że zwiększyły się jej obowiązki i kompetencje w stosunku do poprzedniego okresu zatrudnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało brak rzeczywistych i logicznych przyczyn, dla których R. S. podjął decyzję o zatrudnieniu wnioskodawczynie w (...) spółce z o.o. za trzykrotnie wyższym wynagrodzeniem od uprzednio wypłacanego wnioskodawczynie, przy faktycznie niezmiennych obowiązkach pracowniczych. W ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (...) zatrudnił I. B. i w ramach tego zatrudnienia świadczyła ona pracę na rzecz Spółki (...) w zakresie prowadzenia spraw administracyjno – kadrowych i finansowych - tożsamy z wykonywanymi po dniu (...). Nadto po przejściu wnioskodawczynie do nowego pracodawcy, miała ona nadal wykonywać tę samą pracę na rzecz poprzedniego pracodawcy (...)w ramach zawartej pomiędzy podmiotami umowy o współpracy, a zatem miała nastąpić jedynie formalna - dokumentacyjna zmiana pracodawcy powiązana ze zmianą w istotnym zakresie (wzrostem) wynagrodzenia wymienionej. Mając na uwadze tożsamość tych podmiotów w zakresie osoby zarządzającej – Roberta Szlęzaka działania związane z zatrudnieniem wnioskodawczynie za trzykrotnie wyższym wynagrodzeniem niepowiązany ze wzrostem obowiązków pracowniczych w spółce były nielogiczne i nieracjonalne tym bardziej, że przełożony wnioskodawczynie otrzymywał wynagrodzenie pracownicze równe minimalne wynagrodzeniu za pracę. Wskazana przez R. S. przyczyna, dla której zatrudnił wnioskodawczynię, tj. oczekiwania rozwojowe spółki (...), nie miała miejsca, skoro w spornym okresie w spółce pracowała faktycznie jedna osoba, a inna przebywała wówczas na urlopie macierzyńskim, następnie na urlopie wychowawczym. W stosunkowo krótkim czasie po zatrudnieniu wnioskodawczynie spółka (...) utraciła źródła finansowania i jej działalność nie jest dalej rozwijana, a na miejsce nieobecnego od ponad dwóch lat pracownika nie został nikt inny zatrudniony. R. S. sam przejął obowiązki wnioskodawczynie, nadto korzysta w dalszym ciągu ze wsparcia zewnętrznej firmy księgowej. Biorąc pod uwagę, że stanowisko odwołującej było przedstawione jako kluczowe dla spółki, niezrozumiałym było, że w czasie półtorarocznej absencji związanej ze zwolnieniem lekarskim i przewidywanym urlopem macierzyńskim I. B. wnioskodawca nie podjął żadnych kroków, aby zatrudnić na jej miejsce inną kompetentną osobę i przyuczyć ją stopniowo do wykonywania tych obowiązków w firmie. W tych okolicznościach

w spółce (...) nie było konieczności zatrudniania osoby na nowo utworzonym stanowisku dyrektora do wykonywania czynności kadrowo – administracyjnych i finansowych.

Sąd stwierdził, że wnioskodawczynie po uzyskaniu w dniu 9 października 2014 roku informacji od lekarza, iż jest w ciąży podjęła czynności i działania mające na celu stworzenie dowodów wykonywania przez nią pracy na rzecz (...) spółki z o.o. z wynagrodzeniem znacznie przewyższającym dotychczasowe, osiągane w firmie (...). Stąd też twierdzenia wnioskodawców o szybkim i znacznym rozwoju firmy i konieczności znacznego rozszerzenia jej kompetencji. Jednakże o rozszerzeniu jej obowiązków pracowniczych nie świadczą w żadnym stopniu przedstawione w toku postępowania dokumenty, w tym podpisywane faktury dla osób współpracujących bądź kontrahentów, wniosek kredytowy czy też korespondencja związana z uzyskaniem tego kredytu. Wszystkie dokumentowane nimi czynności nie wykraczają poza zakres obowiązków wnioskodawczynie na stanowisku, jakie zajmowała w(...). Bilans spółki (...) za 2014 rok nie został sporządzony ani sprawdzony przez wnioskodawczynię, a jedynie podpisany w imieniu spółki.

Z wyżej wymienionych względów realizowane przez wnioskodawczynię czynności nie mogą stanowić o wykonywaniu pracy w ramach stosunku pracy zawartego z (...) Sp. z o.o., gdyż wnioskodawczynie w istocie nadal wykonywała tożsamą pracę, jak przed formalną zmianą pracodawcy, a zawarcie umowy z nowym podmiotem miało jedynie uzasadniać przyznanie jej wyższego wynagrodzenia, a nie faktyczne wykonywanie pracy na rzecz tego podmiotu. Sytuacja, w której przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy, w pełni wyczerpuje hipotezę art. 83 § 1 k. c. i uzasadnia jego zastosowanie. Konsekwencją powyższego tj. uznania że umowa o pracę była zawarta dla pozorów, a między stronami nie doszło do rzeczywistego nawiązania stosunku pracy, jest przyjęcie, że nie może ona stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym.

Wobec powyższego wnioskodawczynie, na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej jako pracownik nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Stosownie do regulacji art. 11 ust. 1 oraz 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jako pracownik niepodlegający obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym nie podlega także obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 1) i wypadkowemu (12 ust. 1). Natomiast w myśl art. 13 ustawy systemowej pracownicy podlegający obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu podlegają także ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia nawiązania stosunku pracy, a zatem I. B. nie podlega także ubezpieczeniu wypadkowemu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. oraz I. B..

(...) spółka z o.o. w L., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego:

1/ art. 83 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że zaistniały przesłanki wskazujące, że umowa o pracę zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o. a I. B. miała charakter umowy pozornej, w sytuacji gdy I. B. faktycznie świadczyła pracę w ramach zawartej umowy o pracę, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że nie podlega ona obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia(...).;

2/ art. 2 k.p. i 22 k.p., a w konsekwencji również art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu, przez przyjęcie, że stosunek prawny łączący ubezpieczoną I. B. z (...) spółką z o.o. nie ma cech stosunku pracy i związku z tym ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik od (...).

Ponadto skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, które miały wpływ na wynik sprawy, tj.:

1/ art. 299 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów z zeznań R. S. i I. B., którym Sąd I instancji odebrał w części walor wiarygodności wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, pomimo że zeznania te były spójne i znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym, w tym w szczególności w zeznaniach świadków i w dokumentacji pracowniczej I. B.;

2/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie tj. z pominięciem zeznań świadków A. S., E. W., P. O. w części w której świadkowie potwierdzili, że I. B. świadczyła pracę na rzecz (...) spółki z o.o. (również po(...)), a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę wyroku, polegający na przyjęciu, że umowa o pracę zawarta pomiędzy I. B. a (...) Sp. z o.o. miała charakter umowy pozornej w myśl art. 83 § 1 k.c.;

3/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na wadliwym ustaleniu w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, tj. zeznania świadków oraz dokumentację pracowniczą, że nie doszło do powstania stosunku prawnego pomiędzy I. B. a (...) Sp. z o.o. pomimo tego, że z w/w dokumentacji zgromadzonej w sprawie oraz zeznań świadków wynika, że ubezpieczona wykonywała czynności pracownicze zgodnie z umową o pracę z dnia(...).

Wobec powyższego skarżąca (...) spółka z o.o. w L. wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez stwierdzenie, że I. B. jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z o.o. w L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od(...).

Wносиła również o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej spółki kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Organ rentowy w odpowiedzi na apelację wnosił o oddalenie apelacji.

I. B. w złożonej apelacji zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, przy błędnej ocenie, tych faktów i dowodów wskazujących jednoznacznie, że skarżąca faktycznie świadczyła stosunek pracy a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że umowa o pracę zawarta była dla pozorów, tj.:

a/ przyjęciu, że po dniu (...) wnioskodawczyni w zakresie obowiązków pracowniczych wykonywała faktycznie te same czynności, które realizowała uprzednio na rzecz dwóch podmiotów w(...)i (...), podczas gdy z przeprowadzonych dowodów wynika, że w ramach poprzedniego zatrudnienia przejęła część obowiązków z (...), które były jej sukcesywnie zlecane jako jeden z warunków przejścia do nowego zakładu pracy, zaś w nowym zakładzie pracy miała kierować działami (procesami) zakładu - sama zlecać zadania;

b/ uznania za nielogiczne i niespójne motywów zatrudnienia wnioskodawczyni, podczas gdy zeznania wnioskodawców korespondują z dokumentami z akt pracowniczych oraz zeznaniami świadków, z których wynika, że wnioskodawczyni sukcesywnie podnosiła kwalifikacje, dwukrotnie awansowała w poprzednim zakładzie pracy, odbyła kurs księgowego, informowała o możliwości przejścia do nowego zakładu pracy na długo przed podpisaniem umowy jak i zajęciem w ciążę, w nowym zakładzie zostało jej udzielone pełnomocnictwo uprawniające ją do zarządzania w imieniu pracodawcy zakładem pracy, co w sposób logiczny i spójny pokazuje ciąg działań zmierzających do zmian w nowym zakładzie pracy mających na celu zwiększenie oszczędności oraz zdjęcie części obowiązków z osób wykonujących je do tej pory w celu umożliwienia im efektywniejszej pracy w dziedzinach, którymi się zajmują;

c/ przyjęcia przez Sąd I instancji zbędności stanowiska wnioskodawczyni w nowym zakładzie pracy w oparciu o fakt, że po jej odejściu sprawy administracji kadr i finansów były realizowane przez stażystów, których spółka miała obowiązek zatrudniać z całkowitym pominięciem faktu, że to kilka osób musiało realizować jej zadania, osoby te kontaktowały się z wnioskodawczynią, gdyż sobie nie radziły, z zeznań świadka wynika, że czynności wykonywane były przez te osoby z dużym opóźnieniem i nierzetelnie, natomiast wskazania wiedzy i logiki nakazują uznać, że osoby zatrudniane na staż

w ramach projektów unijnych powinny realizować inne obowiązki, a co w sposób jednoznaczny wskazuje na fakt, że stanowisko pracy powódki było kluczowe;

d/ uznania za niewiarygodne przesłanek stworzenia nowego stanowiska pracy, w jakim wnioskodawczyni miała być zatrudniona ze względu na brak zwiększenia działalności spółki oraz spadek jej obrotów, podczas gdy w roku zatrudnienia wnioskodawczyni spółka wygenerowała zysk (zeznania R. S.), co Sąd pomija, natomiast strata została odnotowana w późniejszym okresie jednakże mimo to Spółka zamierza kontynuować współpracę z wnioskodawczynią, która przyniesie redukcję kosztów zewnętrznych;

e/ przyjęcia, że podmioty wykonujące dzieło bądź świadczące usługi ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązanie, stąd stanowisko pracy wnioskodawczyni jest zbędne, podczas gdy odpowiedzialność i nadzór są dwiema odrębnymi kwestiami;

f/ przyjęciu, że załączona do odwołania korespondencja e-mail, program szkolenia (...) z dnia 26 listopada 2014 r., rozliczenia wynagrodzeń z umów o pracę, rozliczenia rachunków zleceniobiorców, wniosków kredytowych, bilansu na dzień 30.09.2014 sporządzonego w dniu 15 listopada 2014 r., rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2014 r. do 30 września 2014 r. sporządzony w dniu 15 listopada 2014 r., informacja roczna dla osoby ubezpieczonej, plan kont spółki (...), czy historii rachunku bankowego powódki świadczących o tym twierdząc, że tożsame czynności wykonywała w(...), podczas gdy dowody te świadczą w sposób jednoznaczny, że praca faktycznie była wykonywana na rzecz (...) Sp. z o.o.

Ponadto skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 83 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że umowa o pracę zawarta była dla pozorów, podczas gdy z załączonego do odwołań materiału dowodowego jak i tego przeprowadzonego w postępowaniu przed Sądem I instancji w sposób jednoznaczny wynika, że I. B.faktycznie łączył stosunek pracy (w rozumieniu art. 22 kp i art. 8 ustawy system ubezpieczeń społecznych) z (...) Sp. z o.o., a co za tym idzie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia (...).

Wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i orzeczenie, że I. B.podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia (...). Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy w odpowiedzi na apelację wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje są zasadne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy wnioskodawczyni I. B.podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. od (...).

Sąd I instancji nie kwestionował, że wnioskodawczyni wykonywała określone obowiązki na rzecz nowego pracodawcy, lecz zakwestionował samo zwiększenie zakresu obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni w porównaniu do tych wykonywanych przed (...) w firmie (...). Zdaniem Sądu I instancji wnioskodawczyni powinna była w dalszym ciągu prowadzić sprawę kadrowe, finansowe i administracyjne spółki (...) „z pozycji pracownika (...)”. Zamiast tego w dniu (...) zawarła umowę o pracę ze spółką (...), mając na celu nie faktyczne wykonywanie pracy na rzecz spółki, lecz uzyskanie wyższego, niż dotychczas uzyskiwane w firmie(...)wynagrodzenia, na podstawie umowy z nowym pracodawcą.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu osoba, która zawarła umowę o pracę dla pozorów, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy (por. wyrok z dnia 4 lutego 2000 r., II UKN 362/99, OSNAPiUS 2001 nr 13, poz. 449; wyrok z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 321/04, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 190;

wyrok z dnia 28 lutego 2001 r., II UKN 244/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 496). W takiej sytuacji w ogóle nie dochodzi do złożenia oświadczeń woli, a tym samym do nawiązania stosunku pracy, a jedynie do stworzenia pozorów jego nawiązania. Nie można jednak przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji bezpodstawnie uznał, że umowa o pracę zawarta pomiędzy I. B.a (...) spółką z o.o. w L. miała charakter pozorny. W przypadku I. B. wystąpiły wszystkie wymagane elementy stosunku pracy i nie było podstaw do uznania umowy o pracę zawartej pomiędzy wnioskodawczynią a (...) spółką z o.o. w L. za mającą pozorny charakter. Z całokształtu materiału dowodowego sprawy wynika, że w spornym okresie wnioskodawczyni świadczyła pracę zgodnie z zawartą umową, a pracodawca przyjmował to świadczenie.

Wnioskodawczyni przedstawiła liczne dowody, z których wynika, że wykonywała pracę na rzecz spółki (...) w spornym okresie. Sąd Okręgowy przedstawiony materiał dowodowy ocenił jednakże z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. Przede wszystkim Sąd Okręgowy pominął dowód z zeznań świadków w zakresie, w jakim zeznali oni o wykonywaniu obowiązków pracowniczych przez wnioskodawczynię na rzecz spółki (...) po (...). Zeznający w sprawie świadkowie, pouczeni o odpowiedzialności karnej, w sposób jednoznaczny wypowiadali się o zakresie i charakterze obowiązków wnioskodawczyni. Ich zeznania pozbawione są sprzeczności, przeciwnie – wzajemnie korelują ze sobą. Świadek A. S. i E. W. wprost zeznały, że w spornym okresie wnioskodawczyni intensywnie i regularnie kontaktowała się z nimi w sprawach spółki (...).

Jako niespójne i nielogiczne Sąd Okręgowy ocenił zeznania I. B. oraz R. S. w zakresie realizowania przedmiotowej umowy o pracę oraz motywów zatrudnienia wnioskodawczyni w spółce. W ocenie Sądu Apelacyjnego I. B. i R. S. zgodnie i przekonująco wyjaśnili, jakie okoliczności zdecydowały o nawiązaniu stosunku pracy oraz jakie czynności wykonywała na rzecz spółki wnioskodawczyni po zawarciu umowy o pracę w dniu (...).

Zeznania te korelowały z pozostałym materiałem dowodowym, zgromadzonym w sprawie, z którego wynika, że wnioskodawczyni na długo przed zawarciem umowy była wdrażana w zadania związane z prowadzeniem spółki (...), nadto gromadziła doświadczenie i wiedzę potrzebną do pracy na bardziej odpowiedzialnym stanowisku. Stała podnosiła swoje kwalifikacje, w tym certyfikowanego księgowego. Jako osoba zatrudniona w spółce (...) miała pełnomocnictwo do zarządzania zakładem pracy w imieniu pracodawcy. Należało zatem przyjąć, że obowiązki wnioskodawczyni jako pracownika spółki (...) miały w założeniu inny charakter, wnioskodawczyni zyskała bardziej samodzielne stanowisko. Okoliczność, że w okresie bezpośrednio po zawarciu przedmiotowej umowy spółka nie zintensyfikowała swoich działań na rynku, nie może prowadzić do wniosku, że czynności pracownicze wnioskodawczyni podjęte w spornym okresie były pozorne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie w żaden sposób nie zostało wykazane, aby dokumentacja przedłożona przez wnioskodawczynię została wytworzona dla potrzeb uwiarygodnienia okoliczności wykonywania obowiązków pracowniczych przez skarżącą w spornym okresie. Twierdzenia Sądu I instancji w tym zakresie są całkowicie nieuzasadnione. W szczególności nietrafne jest założenie poczynione przez Sąd Okręgowy, że dokumenty takie jak faktury VAT, czy korespondencja mailowa, które musiały być wprowadzone do obrotu w określonej dacie, zostały wytworzone przez skarżącą na etapie wyłączenia wnioskodawczyni z ubezpieczenia zaskarżoną decyzją.

Okoliczność, że skarżąca w przeszłości zajmowała się sprawami spółki (...) i była dobrze zorientowana w przedmiocie działalności spółki i jej zadaniach, nie uzasadnia wniosku, że skarżąca stała się pracownikiem spółki z dniem (...) jedynie „formalnie”. Skoro wnioskodawczyni z dniem 31 października 2014 r. rozwiązała umowę o pracę z R. S., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) R. S., to wykluczone jest założenie, że obowiązki związane z działalnością spółki (...) powinna była następnie wykonywać „z pozycji pracownika firmy (...)” – a więc jako pracownik firmy (...) - w sytuacji, gdy z dniem (...) zawarła umowę ze spółką (...) i to na jej rzecz świadczyła pracę.

W ocenie Sądu Okręgowego, otrzymywane przez wnioskodawczynię wynagrodzenie u nowego pracodawcy było zawyżone w stosunku do wykonywanych przez nią obowiązków. Powyższa ocena nie może jednak prowadzić do

uznania zawartej w dniu(...) umowy za pozorną w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. w sytuacji, gdy I. B. wykonywała konkretne czynności na rzecz spółki w okresie objętym umową.

Sugestia Sądu I instancji, że wnioskodawcy zawarli umowę o pracę kierując się wyłącznie chęcią przyznania wyższego wynagrodzenia skarżącej, która w związku z ciążą jako pracownik otrzymałaby wkrótce świadczenia z ubezpieczenia społecznego, również nie może prowadzić do stwierdzenia pozorności umowy w sytuacji, gdy przedmiotowa umowa o pracę była faktycznie realizowana. Słusznie przy tym argumentowała w apelacji skarżąca spółka, że kwestionowanie wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni w spółce zmierzałoby wprost do postawienia zarzutu obejścia prawa (art. 58 k.c.) przez strony umowy o pracę z(...). Tymczasem w świetle utrwalonego orzecznictwa czynność prawna nie może być równocześnie uznana za nieważną z powodu pozorności (art. 83 k.c.) oraz z powodu dokonania z obejściem prawa (art. 58 § 1 k.c.), gdyż są to wady wzajemnie wykluczające się (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2016 r., sygn. II UK 460/15; wyrok Sądu Najwyższego z 29 maja 2013 r., sygn. I UK 649/12).

Ponadto obiektywnie nie istniała konieczność zawarcia przez skarżącą umowy o pracę ze spółką (...) jedynie w celu uzyskania wyższego wynagrodzenia. R. S. mógł zmienić warunki wynagradzania skarżącej w ramach jej poprzedniej umowy o pracę w należącej do niego firmie(...).

Skoro zawarta pomiędzy I. B. a (...) spółką z o.o. w L. umowa o pracę z dnia(...) nie była dotknięta nieważnością ze względu na pozorność, powinna wywoływać skutki w sferze ubezpieczeń społecznych. I. B. podlega zatem jako pracownik ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia(...) u płatnika składek (...) spółki z o.o. w L.. Na zasadzie art. 6 ust. 1 pkt. 1 w zw. z art. 11, art. 12 i 13 ust. 1 w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym podlegają bowiem osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Zarzuty podniesione przez skarżących okazały się zatem uzasadnione, co skutkowało koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.265 j.t.) oraz na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

O kosztach procesu za pierwszą instancję Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.) oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).